

ISZÁNTÚL

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilgyi Deák-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok elvételére és hirdetések átvételére nem vállal felelősséget.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Hét napos kézbesítés: Vidékre postán szállítva.
Egész évre... 72 korona Egész évre... 84 korona
Negyedévre... 18 korona Negyedévre... 21 korona
Egyes szám ára 30 fillér.

A WILSON-FOGADTATÁS PROGRAMMJA.

Ma délben érkezik meg Amerika vezető embere és fél 2-kor teszi lábát európai földre. Jön az új világ fia, hogy résztvegyen az öt világrész föld és néprajzáinak átgyurásán. Büszkén közeledik az elnököt hozó Washington György hajó, körülvéve amerikai páncélosoktól s utasát Brestben a francia hadikikötőben teszi partra. A fogadtatás összes részleteit már megállapították. Még a hajón üdvözlők a szövetséges küldöttek s utána jön a száraz földre Wilson, hogy Párisba utazzék. A pályaudvaron Poincaré elnök a kabinet élén üdvözlő és tisztelőre még aznap diner lesz az Elysee-palotában.

A Times már jelenti, hogy Wilson mint államférfi nem fog részt venni a formális tárgyalásokon, csak a háttérből fogja irányítani azt, főleg a megelőző tárgyalásokban. Ebből világos, hogy a béketárgyalás kérdései már mind eldöntetnek az előzetes tárgyaláson. A formális konferencia készen fog mindent találni.

Kétszeresen nehéz feladat vár most a magyar kormányra. Befejezett tények elé fogják állítani a központi hatalmakat: ez annyit jelent, hogy Magyarországra szomorú sors vár. Az entente lekötötte magát a cseheknek, románoknak, délszlávoknak olyan ígéretekkel, a melyek Magyarország területi épségét fenyegetik. Ezekkel szemben nekünk nincs más fegyverünk, mint az igazság és a jog. Bármit határoznak fölöttünk, jogainkat feladni nem fogjuk; a mit a sors ránk mér, tűrjük az igazság Istenébe vetett bizalommal.

A magyar kormánynak ma feltétlen szüksége van az egész nemzet támogatására. Tudnia, éreznie kell, hogy mögötte állunk valamennyien magyarok, akkor a külföld is meg fogja még egyszer fontolni, hogy itéljen-e rólunk nélkülünk.

Wilson nem lesz tagja a békekonferenciának, hanem fölötté fog állani. Ő nem kötötte le magát semmiféle irányhoz, hanem mint a világ békebírája jelenik meg. Ha a harcias hang lenne döntő a békekonferencián, akkor ehhez a fölötté álló hatalomhoz: Wilsonhoz felebbezünk az ő 14 pontja alapján. Amint Wilson el tudta némitani a német kardcsörtető generálisokat, lesz hatalma ahhoz is, hogy a

magyar igazság iránt süket füleket is megnyissa.

Aggódunk, de csüggedni nem szabad, kétségbeesni pedig nem fogunk soha, mert elveszni nem akarunk!

Az év utolsó közgyűlése.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tegnapi közgyűlése aránylag csepeben folyt le. A legtöbb kérdésnél voltak ugyan felszólalások fölös számmal, de a tanácskozás higgadt mederben maradt mindvégig.

Egyedül az élelmezésügyi miniszter leiratánál, melyben dr Nagy Ferenc miniszter vázolja programját, szólalt fel éles hangon Weiszlovits Gyula s erős, kiméletlen hangon támadta a minisztert.

A közgyűlésen dr Agoston Péter kormánybiztos elnökölt; a törvényhatóság tagjai csekély számmal voltak jelen.

Mindjárt a polgármesteri jelentéssel kapcsolatban többen szólaltak fel.

Dr Olasz Béla kérte, hogy a vidéki járásbírósnak a törvényszéki palotába való visszaköltöztetése iránt irjanak fel az igazságügyi miniszterhez s ugyan e tárgyban kéri a kormánybiztos közbenjárását. Ezután kétségbe vonja a hivatalos közegek azon állítását, hogy Nagyváradon az influenza csökken. Azt tudjuk, hogy sok a beteg és sok a halálozás. A legszigorúbban és a legradikálisabban kell eljárni. Szigorú intézkedést kér.

Weiszlovits Gyula a város közbiztonságát nem tartja rózsásnak. Történetek bajok, de ezek szanalására nem történt semmi. A népkormány katonaságában nincs fegyelem, ami veszélyes a város polgárságára. Fegyelem nélkül nincs család, annál inkább nem állhat fenn ország. A nemzetőrség inkább kevesebb legyen, de megbízhatóbb. Örül, hogy van egy ember, aki megindította a rendőrség szaporítását. Ezt folytatásáért.

Balogh Döme helyesli a rendőrség szaporítását, de azt nem lehet egy napról a másikra keresztülvinni. A tanács a jövő közgyűlésre tegyen jelentést a rendőrség szaporításáról, megbízható erővel, de legyen tekintettel az anyagi kiadásokra, a rendőrök elhelyezésére s hogy van-e fedezet a kiadásokra.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy a kormánybiztos már felhívta a miniszter figyelmét a járásbírósi áthelyezésére. Az influenza betegségről a főorvos naponként informálja s ezen adatok szerint a járvány csökkent. A járványbizottságot összehívja. A főbiztonsági bajokat ösmeri a tanács, azok utóbb kevesbednek. Mindent elkövetnek, hogy a rend teljesen helyreálljon. A rendőrséget szaporítják s erről előterjesztik a jelentést.

Nagy Ferenc működése.

A tanács beterveztette dr Nagy Ferenc közlelmezési miniszter leiratát az ország

közlelmezésénél követendő programjáról. — A tanács javasolja, hogy a leiratot vegyék tudomásul s a minisztert feliratban értesítsék, hogy az ország közlelmezésének biztosítására irányuló munkájában hazafias lelkesedéssel és buzgalommal támogatják.

Weiszlovits Gyula nem fogadja el a tanács javaslatát, mert Nagy Ferenc működésével a múltban nincs megelevedve. Kiszolgálta az országot idegen érdekeknek. Az ország tönkretételéért a nemzet ítélőszéke előtt kellene állania, nem pedig elismerést szavazzunk neki.

Lukács Ödön más véleményben van. Különbben a tanács javaslatában csak azt kéri, hogy a minisztert a törvényhatóság szociálpolitikai működésében támogatja. — Gazdasági kérdésről van szó. Ma az kell, hogy az ország élelmezését a korszellemnek megfelelően oldják meg. A politikai szempontok különállók.

Weiszlovits Gyula azt akarja, hogy a bizalom elmaradásából vegye észre a kormány, hogy Nagy Ferenc büne az ország népével szemben igen nagy. Ennek a Kánaánnak a népét éhezni hagyta idegen érdekekért. Ahi a nemzetet így tönkre tette, nincs helye a népkormányban, amelynek minden tagjának megbízhatónak kell lenni. Napirendre térést indítványoz.

A tanács javaslatát elfogadták.

A közigazgatási bizottságba a kilépő dr Hoványi Gézát, dr Thury Kálmánt, Sullyok Istvánt, dr Mihelyty Lajost és Dósi Lajost újból beválasztották.

A közlelmezési ügyosztály zárszámadása.

Nagyvárad város 1917-18. évi zárszámadásánál

Weiszlovits Gyula elősmeri, hogy Nagyvárad város közlelmezési ellátása olyan, amilyen sehol az országban. Indítványozza, hogy az egy millió felüli jövedelem és tartalék alából a polgármesternek és a főjegyzőnek 1 százalék, a főügyésznek pedig fél százalék tiszteletdíjat utaljanak ki, a közlelmezés körüli tevékenységükért.

Rimler Károly kéri, hogy így hirtelen odavetett indítványt ne fogadjanak el. Ha éppen nagyon akarják, írásban is beadhatják az indítványt.

Dr Olasz Béla a főügyészre nézve nem fogadja el a fél százalékat, mert az nem áll arányban felelősségteljes munkájával. Indítványozza, hogy a főügyésznek is 1 százalékat szavazzanak meg.

Balogh Döme ellenzi a jutalmak megszavazását ezuttal. Készítsenek táblázatot az ügyosztály összes alkalmazottainak a fizetéséről s a zárszámadást a jövő közgyűlésre tűzzék ki.

Lukács Ödön cáfolja azt, hogy a városi tisztviselőknek kevesebb fizetésük van, min a közlelmezési alkalmazottaknak. Ez utóbb

biak nem kapnak lakbért, háborus pótléket, családi pótléket és ruhaberzserzési pótléket, csak a fizetésüket. Váolja az élelmezési ügyosztály alkalmazottainak nehéz helyzetét.

Dr. Medvigy Gábor elvi szempontból kifogásolja Weiszlovits indítványát. Nem lenne helyes, hogy amikor az egész ügyosztály vezetője: a főjegyző fix összeget kap, a polgármester és a főügyész részére per cent szerint állapítsák meg a tiszteletdíjat, holott megfordítva kellene. Nem ellenzi, hogy a polgármester és főügyész működése honoráltassék, de azt a tanács állapítsa meg s terjessze elő. Indítványozza, hogy mondják ki, miszerint a polgármester és főjegyző is honoráltassanak.

Dr. Stokker József úgy tudja, hogy még más tisztviselők is dolgoznak a közlelmezési ügyekben s ha csak három kap tiszteletdíjat, ezekre sérelem lesz. Elfogadja Medvigy indítványát.

A zárszámadást a Medvigy Gábor indítványával fogadták el.

A város tanácsa javaslatot terjesztett elő, hogy a Lukács Ödön főjegyző részére az 1917 augusztus 1-től 1918 augusztus 1-ig a közlelmezés vezetéséért járó 12,000 korona tiszteletdíjat folyósítsa a törvényhatóság.

Baróthy Pál: Nehogy aránytalanság álljon elő a főjegyzővel szemben, indítványozza, hogy Baróthy előbb elfogadott indítványa kapcsán Lukács Ödön részére megállapítandó tiszteletdíj megállapításával is.

A tanács javaslatát Baróthy indítványával fogadták el.

100.000 korona anya- és csecsemővédelemre.

Az anya és csecsemővédelem céljaira 100.000 korona megszavazását kéri a tanács, a közlelmezési tartalékalapból.

Weiszlovits Gyula ellenzi a tanács javaslatának elfogadását s indítványozza, hogy irjanak fel a kormányhoz olyan értelemben, miszerint az anya- és csecsemővédelem állami feladat.

Rimler Károly rámutat, hogy az anya- és csecsemővédelmet a Stefania egyesület vette a kezébe. Az állami támogatásért már felírtak a miniszterhez. Örülünk, hogy van egy egyesület, mely ezt a fontos ügyet kezébe vette.

Többek hozzászólása után a tanács javaslatát elfogadták.

A városi közalkalmazottak részére a kormány által folyósított 600-600 kor. rendkívüli segélyt, összesen 300.000 kor. összegben, a közlelmezési ügyosztály tartalékalapjából kiutalták.

A kéményseprési díjak felemelésére vonatkozó tanácsi előterjesztésnél több felszólaló panaszolta, hogy a kéményseprők jogtalan díjakat számítanak fel s a felemelt díjakat már a jóváhagyás előtt beszedik.

A közgyűlés végre is a tanács javaslatát fogadta el.

Kelemen Kálmán fogyasztási adóhivatali főnök nyugdíjazás iránti kérelmét teljesítették.

Baróthy Pál kapcsolatosan indítványozta, hogy Kelemen Kálmán részére 30 éves működésének elismerése mellett, évi 640 korona nyugdíjat szavazzanak meg.

Az indítványt elfogadták.

A többi apróbb ügyeket minden hozzászólás nélkül fogadták el.

Magyarország függetlensége és területi épsége. A jogakadémia szózata a nyugati egyetemekhez.

Másfél hónapja, hogy az izzó szenvedélyek tüzes lánvája vesz körül mindnyájunkat. Valahogy az ember természetéhez tartozik, hogy tetteit szenvedély kísérje s kevés akad az országban, ki a magyarság, illetve Magyarország jövődjéről és kialakulásáról pro és contra ne a legnagyobb szenvedélyesség hangján bírálja.

Ezt az objektív, észhez szóló hirt ajzotta fel a jogakadémia tanári kara és két nyelven írt felhívásban tárja fel az ország helyzetét és ezeréves történetét a történelem, népesség elterjedése tekintetében. A manifesztumot dr. Horváth Jenő, az akadémia történelem tanára írta meg. Nagy előnye, hogy a magyar eseményeket, amennyire csak lehet, angol tudósok szemüvegén át itéli. Sok rokonvonalat fedez föl a két nemzet történelmében. Jogi életünk alapjait egy időben raktuk. A későbbi kor történelme csak azért tér el, mert mi létharcunkat vittuk a törökkel és ezáltal a Nyugat-békéje fejlődését biztosítottuk. Azóta meg egész életünk folytonos függetlenségi küzdelemben

telik el. Kossuthot és Széchényit Nyugat eszméi lelkesítették.

A füzet második része a földrajzzal és a nemzetiségekkel foglalkozik. A honfoglalási állapotokat angol történetíró adataiból veszi, hogy lássa a külföld, miszerint minket nem egyoldalú elfogultság vezet élet-halál-küzdelmünkben. Leírja a magyarországi nemzetiségek letelepülésének történetét. Végül utal a víz- és földrajzi viszonyok egységére, mint amelyek kezdettől fogva egy államalakulatra utaltak a Kárpátok képezte óriási vízmedencét.

A nagyváradi jogakadémia, mint a világ egyetemeinek tagja szívesen üdvözöl Benneteket — mondja a zárszó — az általános béke kapujában és a béke és humanizmus nevében kérünk Benneteket, használjátok fel a legjobb eszközöket, hogy visszaállíthassuk a jobb megértést, melyet a rettenetes háboru megszakított mindig baráti nemzetek között, hogy Magyarországot népei, a nyugati műveltség és az emberiség javára megtarthassuk.

A váradi vonatkísérők győzelme.

A sztrájkot sikerült megelőzni.

A vasutasok javadalmozásában igen lényeges tényező az úgynevezett kilométerpénz. A nagyváradi vonatkísérőknek régi sérelmük, hogy a budapesti vonatokat mindig a kolozsvári személyzet kísérte s természetesen élvezte is a nagyváradi vasutasság kárára a megfelelő kilométerpénzeket is. Ez ellen a nagyváradi vasutasok természetesen tiltakoztak; egyszer, a forradalom óta keresztül is vitték, hogy ők kísértek fel a budapesti vonatot, de az egész csak félnapig tartott.

A nagyváradi vasutasok erre szervezeti gyűlésükön kimondták a sztrájkot, ha követelésüket tegnap déli egy óráig nem teljesítik.

Rózsa Ambrus forgalmi főnök elismerte a munkások kérésének jogosságát és az ügy további fejleményében a nagyváradiak jogos érdekeit képviselte. Horánszky vasutigazgató az aradi és kolozsvári ü. letvezetőségek egyvonásával tárgyalásokat folytatott s ennek alapján tegnap délelőtt 11 órakor Rózsa Ambrus forgalmi főnök közölte az alkalmazottakkal az igazgatóság döntését, melynek értelmében a nagyváradiak követelését jogosnak elismerték. A budapesti személyvonatot tehát ezentúl Nagyváradtól nagyváradi vasutasok fogják kísérni.

A csehek nem tisztelték a demarkációs vonalat. Mint előrelátandó volt, a csehek nem elégedtek meg a megszállt területekkel, hanem a fegyverszüneti szerződés értelmében a magyar csapatokat visszavonták. Ők már Nagymácsét és Vágsellyét is elfoglalták. A magyarok csakhamar harcba bocsátkoztak velük s a 32 es ezred csapatai Hertelendy őrnagy vezetésével mindkét helyiségből kiverte a cseheket.

Miért huzódozik a tót nép Magyarországtól?

Ez cím alatt Csák Cirják dr. a Magyarországon többek között a következőket írja:

A mi tótjaink Magyarország polgárai szeretnének maradni ma is — csak egy dolog van, ami ebben a világelfordulásban az ő fejükbe is szöveget ütött. De ez koránt sem nemzetiségi kérdés, még kevésbé a lelketlenül kiröppentett „elnyomatás” jel-szava. Csak egy dolog van, ami az ő nyugalmukat megzavarta s ez az, hogy a megváltozott viszonyok olyan alakulatot mutatnak, mely őket vallási érzületükben érinti. Azt rebesgetik, hogy az új kormány szel leme ellensége a katolikus vallásnak, a papoknak, a szertartásoknak. Az igazgatók ügyesen felhasználnak minden felmerülő, vagy mutatkozó jelenséget s azt a hitet igyekeznek jó tótjainkba beleszuggerni, hogy a papok birtokait azért veszik el, hogy befolyásukat gyöngítsék, — aztán be fogják tiltani a bucsujárásokat; kiveszik a papok kezéből a temetést, mint ahogy az esketést kivették, — a vallástant is kitalják az iskolákból s végül — betelödzésül — muzeumokat csinálnak a templomokból — a keresztet pedig nem lesz szabad használni.

E től fél a vallásos tót nép s nem csoda, ha félben arra fel is pislant, amerre eddig esz ágáron sem volt fordulni, de ahol most biztosítottabbnak hiszi az ő szabad vallásgyakorlatát, mint itthon.

Ha tőt tótjaink vallásukat illető aggodalmaikról a kormány ügyesen me szabadítja, akkor nagyon hamar vége fog szakadni a csehek tót rákozásnak. A mi derék tót testvéreik mindegy lidérenyónástól szabadulnak meg, — ha látják, hogy templomaik, szertartásaikat, papjaikat nem kel féltleniök, akkor régi erenyük szerint, mindig ha fiaim radok ennek az ország-nak s a nyári bucsujárásokon még erőteljesebben, még száryalóbban fvg felhangzanak az „O Patrona nasa Uhe ska.”

A budapesti helyőrség hatalmas tüntetése a hadügyminiszter ellen.

Bartha Albert hadügyminiszter és Kobek Kornél hadügyi államtitkár benyújtották lemondásukat. — A lemondás felett a legközelebbi minisztertanács dönt.

Budapest, dec. 12. (Saját tudósítónktól.)

A budapesti helyőrség katonái között napok óta nagy elégedetlenség mutatkozott, amely Bartha hadügyminiszter intézkedései nyomán támadt. A helyőrség zászlóaljainak bizalmiférfiai révén a múlt napokban gyűléseket tartott, amelyekben pontokba foglalták össze követeléseiket. A tegnap tartott katonagyűlés e pontokba foglalt határozatot szankcionálva elhatározta, hogy memorandumban fordul a miniszterelnökhöz, kérve az abban foglalt követelések teljesítését.

A helyőrség felvonulása.

A memorandumot ünnepélyes felvonulás után ma át is nyújtották Károlyi Mihály miniszterelnöknek. Már a kora délelőtti órákban gyülekeztek a budapesti helyőrség tagjai a különböző kaszárnyákban és zárt sorokban indultak a Lánchidon át a várba. Az első honvéd gyalogezred zászlóalja tisztjei vezetése mellett, a népligei laktanyából 3800 ember indult el, hozzájuk csatlakozott a 32. gyalogezred 1500 embere, továbbá az 1. honvéd táborigádgyűlés és a 40. táborigádgyűlés 4-4 ágyúval 1000-1000 emberrel.

Amidőn a csoport a Lánchid elé érkezett, félméteres nagy tömeggé nőtt. A katonák tökéletes rendben, teljesen fegyveresen vonultak fel a várba s ott a Szent György téren a hadügyminiszterium épülete előtt állott fel. Fél 12 óra volt, amikor Károlyi miniszterelnök megjelent a katonák között, akik e kiáltással fogadták:

— Éljen Károlyi miniszterelnök, le Bartha hadügyminiszterrel!

A felvonult katonák huszonnyolc tagú küldöttsége ekkor Károlyi miniszterelnökkel felment a miniszterelnöki palotába, ahol Károlyi miniszterelnök fogadta a küldöttséget. A küldöttség vezetője rövid beszéd kíséretében átnyújtotta a miniszterelnöknek a katonák memorandumát, mely a következőképp szól:

A katonák követelései:

1. Kivánjuk Bartha hadügyminiszter lemondását és olyan *civil* hadügyminiszter kinevezését, akinek személye garancia lesz arra, hogy az új hadsereget demokratikus alapon megtudja szervezni.
2. Kivánjuk a hadügyminiszterium leg-sürgősebb reorganizációját, a hadügyminiszteriumban megbuzódott háborus uszítók azonnali eltávolítását.
3. Kivánjuk a katonatanács és bizalmi rendszerrel szülő hadügyminiszteri rendelet leg-sürgősebb végrehajtását.
4. Kivánjuk mindefféle tiszti csapat azonnali feloszlását.
5. Kivánjuk, hogy kellő tehetségű és tudású legénységi katonák tiszt-kké emelkedhessenek.
6. Kivánjuk, hogy a legénység saját maga választhassa meg a tisztek közül a parancsnokát.

7. Kivánjuk a laktanyák sürgős lakhatóvá tételét és a legénység kifogástalan ellátását.

A memorandum végül biztosítja a miniszterelnököt a katonaság legnagyobb támogatásáról azzal a kérelemmel, hogy továbbra is maradjon meg a szociális haladás szolgálatában és erélyes intézkedésével csilapítsa le a katonák háborgó lelki állapotát.

A miniszterelnök beszéde a katonák küldöttségéhez.

Károlyi Mihály miniszterelnök a memorandum átvétele után a következő beszédet mondotta:

Tisztelt Uraim!

Bármilyen demokratikus, liberális vagy szociálistikus legyen is a kormány, katonákra, hadseregre okvetlenül szüksége van, mert anélkül, különösen a mai súlyos helyzetben a rendet fenntartani lehetetlen. Kijelenthetem azonban, hogy azon titkos rendeletekről, amelyeket a memorandum is említ, ezen alakjában előzetes tudomásom nem volt. Tudom azt, hogy a hadsereg megszervezése nem halad olyangyorsan előre, amint az szükséges lenne, de nem merem állítani, hogy ezért a hadügyminisztert kellene felelősségre vonni.

Meg fogják érteni, hogy én itt a hadügyminiszter cselekedeteit bíráló al nem vehetem, az nem volna férfias és becsületes cselekedet, de majd neki szóba fogom hozni a sérelmeket. Hogy a hadügyminiszter mit fog szólni, azt nem tudom, annyit azonban mondhatok, hogy a hadügyminiszter egyik legbuzgóbb munkatársaim közé tartozott.

Törekvésem, hogy programunkat megvalósítsam, a lehető legrövidebb idő alatt ki fogjuk irni a választásokat.

Nincs állam, mely karhatalom, hadsereg nélkül fenntartani tudjon. Kérem önöket, legyünk egyek a küzdelemben, hogy nemzetünket és szabad hazánkat megvédelmezhessük.

Lelkes taps és éljenzés fogadta a miniszterelnök szavait, aki ezután a miniszterelnökségi palotának a Szent György téren lévő ablakához ment s az ott felvonult katonákhoz a következő beszédet intézte:

Károlyi miniszterelnök beszéde a katonákhoz.

Katonák!

A kormány részéről melegen üdvözlöm önöket. Ma közöttük kívánságait a kormány és a Nemzeti Tanács — nem mondom, hogy minden tekintetben teljesíteni fogja, hanem azt fogjuk tenni; amit mi, kik a helyzetet legjobban ismerjük, a leghelyesebbnek tartunk. Meg lehetnek győződve, hogy a kormánynak nincs egyetlen tagja se, aki az önök igazát ne érezné át.

Ha kívánságait teljesítjük, ezt nem a presszió alatt tesszük; kijelenthetem, hogy

mi nem félünk önöktől, mert nincs az a szurony, az a gránát, az a tömeg, mely engem meglemlíteni tudna. Csak a kötelességem teljesítem a demokratikus Magyarországnak érdekében. *Ha kell, olyan nyugodtan, lelemelt lejjel logok helyemről távozni, amint ide jöttem.* (Lelkes éljenzés.)

Akármiilyen demokratikus legyen is egy állam, néphadseregre szüksége van a kormánynak ép úgy mint az országnak. Bejelenthetem, hogy a legrövidebb idő alatt ki irjuk az általános választásokat és ezzel megteszük az első lépést, az erős nemzeti, demokratikus és szociális intézményekkel telített Magyarország felépítésére, amelyet mindnyájan óhajtunk. Ennek legyenek önök katonái!

Tomboló lelkesedés, éljenzés, percekig tartó ünneplés kísérte a miniszterelnök szavait.

A tüntetés vége.

Ezután Nagy Vince miniszterelnökségi államtitkár lépett az erkélyre és szintén lelkesítő beszédet intézett a katonákhoz, akik ezután a Nemzeti Palotában székelő katonatanács helyiségei elé vonultak, ahol az ablakból Pogány József, a katonatanács elnöke mondott beszédet, aki többek közt a következőket mondta:

— Aki ezt a mai tüntetést látta, csak csodálkozhatott annak nagy rendjén, mert ezt a demonstrációt az egyetértés teremtette meg. A katonák megmutatták, hogy igenis akarnak katonák és egyben a kormány leg-hűbb támogatói lenni. Ezután esendben való rendes szétoszlásra szólította fel a katonákat.

A katonák a szónokot lelkesen megéljeneztek és rendszeren, minden incidens nélkül szétoszlottak.

Budapest, december 10. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: Bartha hadügyminiszter tegnap este azon a tanácskozáson, a melyet a miniszterek és államtitkárok folytattak, felajánlotta lemondását. A ma délelőtti történt események után — úgy tudják, — hogy a lemondással a legközelebbi minisztertanács fog foglalkozni. A hadügyminiszterium államtitkára Kobech Kobech ma szünetben benyújtotta lemondását.

Berlini jelentés a Mackensen sereg visszavonulásáról.

Budapest, december 12. (Saját tudósítónktól.) A Wolf ügynökség jelenti: Odesszát legközelebb kiűritjük. Mackensen hadserege teljesen rendben folytatja a visszavonulást.

Ki lesz Bartha hadügyminiszter utóda?

Budapest, december 12. (Saját tudósítónktól.) A Nap jelenti: A budapesti helyőrség katonái azt szeretnék, ha a kormány Pogány József író, a katonatanács elnökét nevezné ki hadügyminiszterré. Politikai körökben úgy tudják, hogy a kormányban meg is van erre a hajlandóság.

Fekete liszta a városházán.

A város elbocsájt 25 alkalmazottat.

Két nap óta ijedt suttogással beszélnek a városházán egy titkos listáról, amelyen praescribálták volna azokat, akiket a város rövidesen el fog bocsájtani szolgálatából. Érthető nyugtalanságot keltett a városi alkalmazottak között ez a hír és különösen az élelmezési osztály emberei vették magukra, mert úgy érezték, hogy a szándék éle ellenük irányul.

Az élelmezési ügyosztály személyzetének a sorsa tényleg bizonytalan az első leszerelési napok óta. A háborúból tömegesen térnek vissza a tisztviselők és a különböző érdekegyesületek igyekeznek helyet szorítani nekik a munkaszalokonál. Minden munkaadó köteles is visszafogadni régi alkalmazottját s nem a leszerelt katonákban akik állásukat visszakövetelik s nem is a kiszorított tisztviselőkben van a hiba, hanem a társadalomban, a hatóságokban és az államban, amely nem készült el erre az elkezeredett rohamra.

A városházán levő válságot is ez a roham idézte elő. A munkanélküli kereskedelmi alkalmazottak megbízottai felkeresték Rimler Károly polgármestert, hogy 25 kenyérszállító embernek azonnal adjon helyet. A polgármester a tanács elé vitte a dolgot és a tanács a szociális álláspontra helyezkedve belement abba, hogy a 25 embert alkalmazni fogja. Még pedig a nőseket havi 800, a nőtleneket 600 K fizetéssel.

De ez a kényszerhelyzet szükségképpen magával hozta azt, hogy mirel a város budgetje az új megterhelést nem bírja el, az ideiglenesen alkalmazottak közül kell elbocsájtani huszonötöt. S mivel a legfrissebb

városi gárda az élelmezési ügyosztálynál van, az fogja az áldozatokat adni. Az elbocsátás irányelve az, hogy elsősorban azokat küldik el, akiket legutóbb vettek fel. A keresztülvitelt Lukács Ödön polgármester-helyettesre bízták.

Egy szóval sem tiltakozunk az ellen, hogy a város védelmébe vesz 25 munkanélkülit. Sőt! Adjon példát a város a nagy üzemeknek s ha mind tömegesen vesznek fel új erőket, biztosan megszűnik a mai retentó nyomor, gyűlésezés, anarchia és dologtalan tömeges civakodása a kenyérért. Még ha egy esztendeig rá is fizetnek a vállalatok az új erők beállítására, akkor is kötelesek a társadalmi anarchia leszerelésére, segítségére sietni a munkások felvételével a kormányknak.

De figyelmeztetjük a közhatalóságokat, hogy ne csak ők vállalják az új tömegeket, hanem kényszerítsenek erre minden vállalatot. Minél előbb elhelyezni ezeket a jogosan siró embereket: ez legyen a cél. A kormányrendelet értelmében pedig az vegye vissza az alkalmazottat, akitől az bevonult. Ez minden egyes esetben szigorúan szem előtt tartandó. S ha a közhatalóság nem tud elég erővel fellépni a munkaadóval szemben, lépjen fel a Nemzeti Tanács.

Az elbocsájtottakat sem lehet márcól-holnapra kitenni a szabad ég alá. Ki fog ezeknek munkát adni? Új zugolódo proletárokkal népesíti be velük a tanács a várost. Vagy végkielégítést adjanak nekik, vagy helyezzék el őket magánvállalatoknál. Egyedül azokat nem érheti váratlanul a kimozdítás, akiket már ideiglenes jelleggel vettek fel.

Kaposvárott kihirdették az ostromállapotot.

Katonák kifosztották a várost. — Három halott, százötven súlyos sebesült.

Budapest, dec. 12. (Saját tudósítónktól.) Pécsről jelentik: Ideérkező hírek szerint tegnap este a kaposvári pályaudvaron a 44. gyalogezred és a 19. pécsi honvéd gyalogezred katonái között verekedés támadt. A verekedés közben a katonák lövöldözni kezdtek majd kisebb csapatokban bementek a városba, miközben folytatták a lövöldözést.

A pályaudvar környékén levő kereskedőnegyedben a katonák az üzletek redőit feltörték, behatoltak az üzletekbe s fosztogatni, rabolni kezdtek. A fosztogatást néhány magánlakásban is folytatták. A megrémült lakosság köréből néhányan revolverrel támadtak a fosztogató katonákra, mire általános lövöldözés támadt.

A katonák ellen kivonult karhatalmi századok csak nagynehezen és nagy késelelemmel tudták a fosztogatókat lefegyverezni és a rendet némileg helyreállítani. Az

összeütközésnek tizennégy halottja és számos sebesülte van. A kereskedők kára két három millióra rug. A katonák több házat fel is gyújtottak.

Budapest, dec. 12. (Saját tudósítónktól.) Kaposvárról jelentik: Este tizenegy órakor néhány ház még mindig ég. A tegnap éjszakai és a ma kisebb mértékben felgyújtott összeütközésnek sokkal több áldozata van, mint azt az első jelentések eküldésekor megállapítani lehetett. Eddig hatvan halottat és százötven súlyosan sebesültet számoltak össze. A lakosság izgalma még mindig nem csillapodott le, mert újabb fosztogatástól tartanak.

Nagykanizsa, december 12. Ma délután öt órakor páncélvonaton karhatalmi zászlóalj indult Kaposvárra a rend helyreállítása végett. Kaposváron kihirdették az ostromállapotot.

Az angol flotta leszerelése a béke aláírásakor történik meg.

Budapest, december 12. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Londoni távirat szerint az angol flotta leszerelése a jövő év május havában fog megkezdődni, amikor a béke aláírása már megtörtént.

A malackai tárgyalás megheiusult.

A csehek Pozsony kiűritését követelték.

Budapest, dec. 12. (Saját tudósítónktól.)

Azok a tárgyalások, melyeket Malackán folytattak a demarkációs vonal kérdésében, semmi eredményre sem vezettek. Tegnap Budapestről két vezérkari tisztből és a postaigazgatóság, valamint a kereskedelem-ügyi minisztérium nyolc magasrangú tisztviselőjéből álló küldöttség érkezett Pozsonyban át Malackára, hogy az ottani cseh parancsnokkal a katonai és polgári érintkezésnek, valamint a postaigazgatásnak feltételeit megbeszéljék. Stuchlik cseh százados a következő feltételeket szabta a magyar delegációnak:

Pozsony kiűritése, az ottani térparancsnokság kiszolgáltatása, a magyar csapatok tegyék le a legyvert, a lőszeret és a vasutak kiszolgáltatása.

A magyarok minden feltételt teljesen elutasítottak. Stuchlik százados erre a katonai hatóságok, Madjarevits dr pedig a politikai hatóságok nevében kijelentette, hogy nincs teljentalmuk a további tárgyalásokra. A tárgyalásoknak így vége szakadt. A magyar vezérkari tisztek egyike, egy főhadnagy közölte tudósítónkkal, hogy Pozsonyban francia bizottság tartózkodik egy szenegáli néger zászlóaljjal.

A bizonytalan vagy meghatározott időre felmentett egyének leszerelése.

A magyar hadügyminisztérium 710118—1918. számú rendeletével elrendelte, hogy a katonai szolgálat alól meghatározott vagy bizonytalan időre felmentett egyének szintén leszerelendők, azonban ők a leszerelő katonák részére kifutendó 40 napi zsold és élelmezési válságra igényt nem tarthatnak.

Felhívom az in Nagyváradon tartózkodó polgárokat, kik bizonytalan vagy meghatározott időre a katonai szolgálat alól felmentettek mentve s a városi tanács katonai ügyosztályában lettek nyilvántartásba véve, hogy az alábbi sorrend szerint jelentkezzenek a katonai ügyosztályban (II. em., 38. sz. szoba) a bizonytalan időre felmentési igazolványukkal a leszereltetés foganatosítása végett:

Katonai parancsnokságoknál jelentkezniük nem kell.

December hó	nap	nap	nap	nap	nap
14-én,	szombaton	A	C	D	E
"	"	16-án,	hétfőn	B	
"	"	17-én,	kedden	F	G
"	"	18-án,	szerdán	H	I
"	"	19-én,	csütörtökön	K	
"	"	20-án,	penteken	L	N
"	"	21-én,	szombaton	M	P
"	"	23-án,	hétfőn	R	S
"	"	24-én,	kedden	T	U

kezdőbetűs egyének szerelnek le. A listaeles naponként délelőltől 9 órától 12-ig és délután 3-tól 5-ig tart.

Nagyvárad, 1918. december 11.

Rimler Károly,
polgármester.

Poroszország megcsönkítése.

Basel, dec. 12. (Saját tudósítónktól.) A Baseler Nachrichten magántávirat útján jelenti, hogy a szövetségesek Lengyelország igényét Posenra, Keletporoszországra és Sziléziára ebben elismerték.

HÍREK

* **A nagyvárad asszonygyűlés.** A nagyvárad asszonygyűlés előkészületei javában folynak. Ezen a gyűlésen minden oldalról meg fogják majd világitani a nők helyzetét a múltban, jelenben és jövőben. A gyűlés tárgyát fogja képezni a nő állásfoglalása az aktuális eseményekkel szemben, továbbá újonnan szerzett jogai és ezekből folyó kötelességei. A gyűlést a városháza nagytermében fogják megtartani, az eddigi tervek szerint vasárnap. A gyűlés iránt általános az érdeklődés és az előjelekből következtetve a nagyvárad asszonygyűlés imponáns méretű lesz.

* **A Nemzeti Tanács ülése.** A Nagyvárad Nemzeti Tanács f. hó 14-én, szombaton délután 5 órakor a Városháza nagytermében ülést tart. A tárgysorozat rendkívüli nagy fontosságára a Nemzeti Tanács összes tagjainak a megjelenését kéri. A Nagyvárad Nemzeti Tanács Végrehajtó Bizottsága.

* **Az újságírók szabadszervezete** ma, pénteken délután fél három órakor értekezletet tart az Emke-kávéház külön termében.

* **Fényes kormánybiztos nagyvárad munkatársa.** A biharmegyei nemzetőrség egyik legvittebb tagját, századparancsnokát, Jónás Károly főhadnagyot Fényes László hadügyi kormánybiztos szolgálattételre Budapestre rendelte s maga mellé osztotta be.

* **Requiem Belopotoczy püspöké t.** A Nagyvárad Kath. Kör elhunyt alapítója, Belopotoczy Kálmán püspök, nagyprépost lelkiüdvéért szombaton reggel 8 órakor az olasz plébánia templomban gyász szentmisét fog bemutatni, melyre az elnökség a Kör tagjait, valamint a helybeli többi katolikus egyesületeket tisztelettel meghívja. A requiemet a Kath. Kör egyházi elnöke, dr. Karácsonyi János c. püspök tartja.

* **Zita volt királynő panaszkodik.** Az Associated Press tudósítója közli annak a beszélgetésnek eddig nyilvánosságra nem jutott részleteit, amelyet Zita excsászárnéval folytatott az eckartsau kastélyban. Az excsászárné többek között a következőket mondotta az újságírónak:

— Mostanában nagyon nehezeu tudok gyermekeim számára tejet kapni, holott ők erre csakugy rászorulnak, mint más gyermekek. Ez a körülmény természetesen hátráltatja őket fejlődésükben.

Mikor Ottó volt trónörökös angol nyelven így szólt az újságíróhoz: Hogy van? Nagyon szépen köszönöm a csokoládét, — Zita excsászárné azt hitte, hogy a trónörökös csak erre az alkalomra tanulta be angol mondókáját. — Eddig csak németül és magyarul beszélt, — mondotta Zita — azonban nagyon érdeklődik Amerika iránt és nagy örömet szerzett neki, hogy önnel beszélhetett. Ugyis oly kevés új arcot látunk itt Eckartsauban.

A francia nyelven folyt beszélgetés végén Károly excsászár így szólt az újságíróhoz:

— A szénellátás tekintetében helyzetünk napról-napra kritikusabbá válik. Szeretném remélni, hogy a békével jobb napok virradnak ránk.

* **Ragaszkodik a kaptafához.** Schenk Ábrahám volt orosz hadifogolynak nézeteltérése támadt eddigi kenyéradó gazdájával, Schenk haza akar menni Oroszországba és magával akarja vinni a kaptafákat és a di-kicset, mert attól fél, hogy Oroszországban nincs szerszám. Feuer Mózes cipész ezt megtagadta. A volt hadifogoly a rendőrség közbelépését kérte. A rendőrség meg fogja állapítani, hogy mennyiben jogos a fogoly követelése.

* **A polgárőrség közleménye.** A régi polgárőr-különmény parancsnoksága hálás köszönetét fejezi ki a régi polgárőr-különmény tagjainak, hogy hazafias polgárőri kötelességüket az újabb időben pontosan és hűen teljesítik. Kérjük, hogy a köteleesség teljesítésében továbbra is pontosak és hűségesek legyenek, hogy családai tűzhelyük továbbra is biztonságban maradhasson. A régi polgárőr-különmény cöljaira a következők adakoztak: Róth József 20, Eötvös Bertalan 20, Rozinger Márton 10, Moskovits Irma 10, Adler Móritz 10, Domokos Sándor 10, Herskovich Gyula 10, Haverland Ferenc 20, ifj. Rácz János 40, dr. Kassai Kálmán 50 korona. A fenti összeget hálás köszönettel nyugtázzuk. A további adakozást, tekintettel a nemes célra, köszönettel fogadjuk. Réti polgárőr-különmény parancsnoksága.

* **Az Országos Pázmány Egyesület új alelnöke.** Az Országos Pázmány-Egyesület tegnapi ülésein az elhunyt Andor József helyébe Balla Istvánt választotta alelnökké.

* **A nőegyletek értekezlete.** Felkérem az összes nőegyleteket és női szervezetek tiszteit vezetőségét, hogy ma, pénteken déli előtt 11 órakor a városháza bizottsági termében megjelenni szíveskedjenek. Dr. Ágoston Péterné.

* **Pótadagok kiutalása.** A főispáni hivatal felhívja a közönséget, hogy pótadag kiutalással ne zavarja, mert az kizárólag csak a közéletmezési hivatal ügykörébe tartozik.

* **Nyilatkozat.** Az Új Nagyvárad december 10-iki számában a Biharmegyei Nőegyletről írt cikk személyes részére nem válaszolok. Az anyagi részre ki kell jelentenem, hogy alap egy alaptalan, rosszdindulatú félrevezetésnek az áldozata. Az egyetlen pénztárból sem 30.000 korona, sem 14.000 korona, sem egy fillér nem hiánvzik és semmi hiányt is nem írt. Miután az Új Nagyvárad a kormánybiztos úr közbelépését sürgeti, a mai napon fölkértem dr. Ágoston Péter kormánybiztos urat, az egyület számadásának megvizsgálására. Öv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné.

* **Nem tényleges állományu rokkant tisztek főiskolai kedvezménye.** Tanfői oklevélvel, kereskedelmi érettségit tett és felsőipariskolát végzett nem tényleges állományu rokkant tisztekre is kiterjesztette a válás- és közéletügyi miniszter azon, eddig csak más kategóriákra vonatkozó, kedvezményt, hogy az egyetemek viági katonái és a jogakadémistákra, illetve a műegyetemre rendes hallgatóul való fölvételüket a vallás és közéletügyi miniszternél az illetékes főiskolai hatóságok közvetítése mellett kérelmezhesék. Nagyvárad, 1918. december 4. Dr. Buday Gyula, e. i. d. k. n.

* **A piros bugyelláris.** Abban a gőzfürdőben, ami a vasuti várótermekben várja az ut sokat, napirenden vannak a lopások. Kelemen János vasuti munkás elalult a ótékony fűsiben és meglehén s a zsebéből állítólag egy katona kicsente pros bórácaját. Sorra járta a rendőrséggel a kocsmákat, de a tárcának nyoma veszett.

* **Kisiparosok és kiskereskedők figyelmébe.** A Nagyvárad város, vagy a központi, magyarcsékei, mezőtelegdi vagy szalárdi járás körzetébe tartozó azok a kisiparosok és kiskereskedők, akik a háboru folytán üzemeiket, illetve üzleteiket beszüntetni kényszerültek, a Pénzügyi Központ, mint a kereskedelemügyi miniszter megbízottjának előírásai szerint kedvezményes kölcsönöket kaphatnak. Jelentkezni és kérvényt beadni bármely alólírott pénzügyetnél is lehet, hol a további felvilágosítások készséggel megadatnak. Nagyvárad Takarékpénztár, Egyesült Bank és Takarékpénztár, Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank, Leszámítoló és Jelzálogbank, Polgári Takarékpénztár, Bihoreana Takarékek és Hitelintézet, Altalános Takarékpénztár, Nagyvárad Agrár Takarékpénztár, Nagyvárad Hitelbank, Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi Bank, Újvárosi Takarékpénztár, Nagyvárad-Velencei Takarékpénztár, Mezőtelegvidéki Takarékpénztár, Magyarcsékei Takarékpénztár, Szalárdvidéki Takarékpénztár.

* **Községi munkások gyűlése.** A Városi Alkalmazottak Országos Szövetsége hétfőn, december 16-án este 7 órakor a városháza nagytermében tartandó gyűlésen megalakítja nagyvárad csoportját. A gyűlésen a Szövetség központja Budapestről 2 küldöttel képviselteti magát. A szakszervezeti alapon álló szövetség magába foglalja a városi alkalmazottak minden kategóriájának egyesülését és kebelében szakosztályok létesülnek az egyes csoportok részére. Felhívjuk tehát a város minden alkalmazottját, u. m. tisztviselői, közéletmezési, egészségügyi, állásügyi, köztisztviselési alkalmazottakat, rendőröket és tűzoltókat stb., hogy a gyűlésen minél nagyobb számban résztvegyenek.

* **Az építkezések gazdaságosabbá tétele.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara közli, hogy a magyar népköztársaság kereskedelemügyi minisztere 110.322/1918. számú rendeletével az építkezések gazdaságosabbá tétele, fuvar- és anyagmegtakarítások, az építkezések területének több kihasználása és a téglaegetésnél elérhető szénmegtakarítás érdekében a minisztertanács hozzájárulásával elrendelte, hogy a Magyarországon ma szokásos falitégla méretek helyett az összes téglagyártó telepek a 250 mm. széles és 65 mm. vastag méretű falitégla készítésére térjenek át. Elrendelte továbbá, hogy az összes megyei és városi, valamint községi építkezési szabályrendeletekben esetleg szabályozott faliméretek akként változtassanak meg, hogy az azokban előírt fél, egy, egy és fél, két stb. téglavastagságok megtartása mellett méterméreteik vakolatlanul 12, 25, 33, 51 stb. centiméterben állapíttassók meg. Az új méretű téglák gyártása 1919. évi március 1-től falitégla készítésénél minden más méretű kizárásával kötelező az összes kézi és motorikus erővel dolgozó téglavetőkre és téglagyárakra. 1919. március 1-én nyers vagy kiégetett állapotban levő téglák akadálytalanul felhasználhatók. Nagyvárad, 1918. dec. 11. Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Dr. Moskovits József elnök, dr. Oláh Béla titkár.

* **Sok a zsebtolvajlás.** A rendőrségre egymásután jönnek a fejelentések zsebtolvajlásokról. Tegnapi csak a pályaudvaron lopák ki három embernek pénztárcáját zsebéből. Kelemen János vasuti munkásnak 198 koronáját, Vadász Marton szabósegédnek nadrágja hátsó zsebéből vették ki tárcáját több fontos irattal és pénzzel. Pap Gábor bérkocsissegédet a postaépület bejáratjánál könnyítették meg 400 koronájától. Tegnapi este a Budapestől jövő vonat beérkezésekor három katonát értek tetten a vasuti rendőrök, de együknek sikerült a nagy tolongásban elmenekülni. A község fokozottabban figyelemmel ügyeljen zsebére s ha valami gyanus lát, jelentse azonnal a rendőrségnek.

Hivatalos jelentés a békekonferencia megkezdéséről.

Budapest, december 12. (Saját tudósítónktól.) Párisi távirat szerint hivatalosan jelentik, hogy a békekonferenciát tizenhetedikén, kedden, Wilson jelenlétében nyitják meg.

Hogy lehet a válságot megoldani? Internálták a német fegyverszüneti bizottság tagjait.

Budapest, dec. 12. (Saját tudósítónktól.) A Magyarország irja: ezen előkelő politikai egyén közli velünk a következő véleményét: — Bár Magyarországon nincsen államfő, mégis van egy fix pont, amelyből kiindulva, a politikai élet válságából a kivezető utat meg lehetne találni. Ez a fix pont Károlyi Mihály személye, mert a néphatározat a hatalmat világosan ő reá ruházta. Ezért úgy képzeltem a válságból kivezető utat, hogy valamennyi miniszter lemondana és Károlyi Mihály újból megalakítaná a kabinetet.

Pótszegély a közalkalmazottaknak.

Budapest, dec. 12. (Saját tudósítónktól.) Hivatalosan jelentik: A minisztertanács legutóbbi ülésén a közalkalmazottaknak 1919. év első felében havonként fizetendő háromszázötven korona pótszegélyt engedélyezett eddigi háborús segélyek meghagyása mellett.

Elmarad a Károlyi párt nagygyűlése.

Budapest, december 12. (Saját tudósítónktól.) A Károlyi párt szervező nagygyűlését, amely december tizenötödikére van kitűzve, körülbelül egy héttel el kellett halasztani, mivel a párt programjának kidolgozása még nem nyert teljes befejezést.

Azon vidéki küldötségek, amelyek már utnak indultak, a párt választmányi ülésén részt vehetnek, a zászlóbontó nagygyűlést azonban csak később fogják megtartani. Annak időpontjáról a vidéket idejekorán fogják értesíteni.

Wilson ma délben érkezik meg Brestbe.

Budapest, dec. 12. (Saját tudósítónktól.) Genéből táviratozzák: Wilson fogadásának programját megállapították. Eszerint péntek délben Brestbe érkeznek Wilson és kísérete fogadása céljából Pichon, Tardieux és Leygus francia miniszterek, Gaatier admiralis, Houze ezredes és Persing tábornok. A George Washington gőzös Wilsonnal és kísérelével délben 1 óra 30 perckor érkezik Brest kikötőjébe. — Az üdvözlésére megjelent kiküldöttek azonnal a gőzös fedélzetére

mennek, ahol köszöntik Wilson elnököt. Délután 3 óra 15 perckor Wilson feleségével, Lansinggal, a békedelegátusokkal és egyéb kíséretével elhagyja a hajót és Párisba utazik, ahova szombaton délelőtt 10 órakor érkezik meg. A pályaudvaron megjelenik Poincaré elnök és az egész francia kabinet.

Az üdvözlés után az ünnepélyes bevonulás következik, s diner az Elysee palotában. Hétfőn ünnepies fogadtatás lesz.

Angol tengerész különítmény érkezett Budapestre.

Budapest, december 12. (Saját tudósítónktól.) Ma éjjel Budapestre érkezett a keleti pályaudvaron Ujvidékről egy angol tengerész hadosztály harminc főből álló különítménye Bredford sorhajóhadnagy vezetése alatt.

* A hadiszolgálatból visszatért joghallgatók legújabb tanulmányi kedvezményei. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1. évi november hó 21. (n. 93975. szám alatt kelt rendelkezésével a hadiszolgálatból visszatért joghallgatókat a következő újabb kedvezményben részesítette: A rendszer 8 félévi tanulmányi időtől a régebbi rendelkezésekkel már elengedett kettő féléven felül minden visszatért hallgatónak annyi félév elengedése van igénye, amennyit hadi szolgálata következtében tényleg vesztett.

Ugy hogy, aki az egy évi önkéntesi szolgálatnak megfelelő kettő féléven felül összesen hat vagy ennél több félévet vesztett, egyáltalán nem kell beiratkoznia, hanem beiratkozás nélkül alapvizsgálatra és

szok lelétele után államvizsgálatokra és szigorlatokra bocsátandó. Az ilyen joghallgatók alapvizsgálataikat és államvizsgálataikat négy heti pótl., alap és államvizsgálataikat kettő heti szigorlataikat hat heti, pótl. szigorlataikat három heti időközökben teherlik. Azok a joghallgatók pedig, akik veszteségeik arányában bizonyos félévekre beiratkozni tartoznak, vizsgálataikat a beiratkozás tartama alatt félévi időközökben azonnal pedig természetesen ők is folytatódóan a fenti időközökben teherlik. További kedvezmény, hogy az ilyen hadi szolgálatból visszatért joghallgatóknak a dékán egy rendkívüli vagy egy szabálytalan félévét saját hatáskörében beszámíthat. A katonai szolgálat katonai hatósági igazolvánnyal igazolandó.

* Orvosi hír. Dr. Rácz M. hsa. operateur, orthopéd, a városi gyermekórház sebész főorvosa rendelését (kirólag sebési és orthopédiai betegeknek) Rákóczi-ut 19. sz. (Telefon 515) alatti lakásán megkezdte.

* Eljegyzés. Nehai Mártonyi Lajos nagyváradi iparos leányát Erzsikét, eljegyezte Mauzer János, Feketerdő.

* Hol árúsitják a burgonyát? Tudatom a város közönségével, hogy a közéleti mezési ügyosztály a hosszabb időre szóló burgonya árúsitását folyó hó 13. től, péntektől kezdődőleg a Nagypiac téren levő Gyűlésele házban eszközöli. Nagyvárad, 1918. december 12. é. Lukács Ödön, polgármester helyettes.

* Orvosi hír. Dr. Szóke Ferenc egyetemes orvostudor a harcsterről hazaérkezve, rendeléseit megkezdte Kórház-utca 35. sz. alatt.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegszifonok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolesőbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

UJSÁGKIHORDÓNÓ felvétetik
Várad-Olaszi részre a Tiszántúlnál
azonnali belépésre.

IRODALOM

Esztétikai szempontok az egyházi zene törvénykönyvében.

(Dr. Szemethy Géza Budapest, Szent István-Társulat. Ára 4 korona.)

A jeles zenesztétikus és zeneszerző, kinek tiszta eccilianista-modorban írt egyházi énekei külföldön is elterjedtek, ismét egy újabb munkával ajándékozta meg hazánk zeneirodalmát. Egyike ő ama keveseknek, kik az egyházi zene reformjának nálunk az oszlopai.

A rokoko barokk kor sok világi elemet vitt be a templomi kórusára, mely a szimpadiás hangszereletet kedvelő világi hivatelt tekintetben nagyon elterelte az egyházi zene eszményi magasságáról, hol nem a kiűző emberi indulatok lármás hangzavarának de a teremtmény megtisztult áldozata és imádata fontos hímuszának kell felharsanni.

X. Pius páp, „restaurare omnia in Christo” (mindent Krisztusban megújítani) jelszava e téren sem maradt tétlen. 1903. november 22. é. kiadott dekretumával indította meg a mozgalmat. Az általa szentesített kodex két főelve: az egyházi szertartások díszének és fényének emelése és ezáltal a lekek megszentelésének elősegítése. A második fejezetben az egyházi zenére vonatkozó esztétikai elveket fejt ki a szerző. Szt. Tamás bölcselete alapján. Oly bámulatos finom érzék volt a nagy szentnek a zene iránt, hogy a máig is élő hymnusok gyöngye a „Lauda Sion”, melyet az egyház az urnapi kormányzat kapcsoltatban énekel, minden sora zenét, dallamot kíván. Végül a gregorián ének történelmével ismerkedünk meg a mű utolsó fejezetében.

Vegye kezébe mindenki a művet, ki az egyház zenei élete iránt komolyan érdeklődik és aki mindazt a sok szépséget, bájt, mindazt a főséget, amit az egyház hivatalos énekeiben kifejezésre juttat, átélni akarja. Fáradtsága sok sok esztétikai élvezet részvévé fogja tenni.

MOZI.

Csermely Gyula drámája az Apollóban. A divatos és népszerű regényíró, Csermely Gyula, kinek több filmtörténete keltett a közönség körében is feltűnést, Vörös kérdőjel címmel írt most izgatónak ítélt témájú, megkapó drámát a világot jelentő film számára. A drámájának cselekménye izzó magyar levegőben történik egy mély szerelem szépségét, szenvedését, vívódását rajzolja megrázó verista színekkel. A kitűnő Astra-filmgyár nagy művészi gondossággal és sok áldozattal állította ki a pompás magyar filmet, melyet most bocsátott a nemzetközi forgalomba. A dráma sikerének biztosítéka, hogy a szerepek kiváló művészek kezében vannak. A vezető szerepeket Kürthy György, Bónis Lajos, Andorfi Ida és Matyasovszky Ilona játssza. A kiváló ujdonságot ma mutatja be az Apolló.

Színház.

A színház műsora:

Csütörtök: Sárga lilom.
Péntek: Pacsirta.
Szombat délután: Böregér, este: Remény.
Vasárnap délután: Palika, este: Tul a nagy Krivánon.

Pacsirta. Lehár gyönyörű zenéjű, mulatságos operettjében Aggházy Melinda és Horváth Nusi művészi primadonnaversenyt fejtenek ki a falusi lány és a színész nő ragyogó szerepében. T. Pogány Janka mesteri Borcsája, Stoll jóízű Pali bácsija, Perényi táncos és éneke a pompás rendezéssel együtt biztosítják ma is a népszerű operett sikerét.

Böregér. Strauss világhírű operettje, a bécsi keringőkirály legbályosab, legvonzóbb klasszikus zeneműve, szombaton délután megy. A főbb szerepeket Aggházy Melinda, Horváth Nusi, Szigeti, Stoll, Deák, Tamás Alfréd és Perényi játsszák.

Palika. Gábor Andor nagyszerű színműve vasárnap délután kerül színre a vezetőszerepekben G. Polgár Mariska és Váradi Lajos kitűnő alakításával.

Remény. Heyermans szociálista irányú megrázó hatású halászdramája szombaton vezeti be a színház új éráját. A szenzációs levegőjű dráma főbb szerepeit G. Polgár Mariska, Gazdy Aranka, Tótáné, Tóth Elek, Stoll, Váradi alakítják.

SZERKESZTŐI PÓSTÁZÁS

T. J. — Nagyvárad. A hazatérő katonák ellátása érdekében beszállítottatandó ruhaneműeknél a beszállítás alól a nyugdíjasok sem mentesek, hanem kötelesek a rendelkezésben megadott mennyiségben felüli ruhákból az újabb rendelkezésben megszabott és az összesített kimutatás hátlapján megjelölt mennyiséget beszállítani. A bejelentési lapon megjelölt mennyiség az első rendelés alapján lett összeállítva és a második rendelés által módosult.

P. I. Köszönet az elismerésért. Az a cikk a tisztviselők szomorú panaszában adott kifejezést; ennél csak az szomorubb, hogy a magyar középvezetési panaszát az Új Nagyvárad már megint uszításra használja fel. Így magyarázza leaptársunk a sajtószabadságot, nem vevén észre,

hogy ezzel azoknak teszi a legnagyobb szolgálatot, a kiknek sürgősen kedvében akar járni. A fővárosi sajtó tekintélyes része is ellátta Kunfinak a tisztviselőkre vonatkozó szerencsétlen nyilatkozatát; ha sajtószabadság van, akkor szabad a minisztert is hibáira figyelmeztetni, pártállásra való tekintet nélkül. Abban azonban megint önmeg van igaza, hogy a cenzura megszüntetése még nem jelenti mindenütt a becsületes sajtószabadságot. Mi a becsületes sajtószabadságot követeljük és azt, hogy annak következményeit lássuk minden vonatkozásban, személyi vonatkozásban is. Akár cenzura, akár más a neve annak a békónak, a melyet akárki a sajtó munkájának kezére rak, a sajtószabadság hangoztatása és egyidejűleg békák alkalmazása: ez minden, csak nem sajtószabadság.

Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r.-t.**

URÁNIA	MA
mozgó-	Rang és mód.
színház	Hétköznap 5, szombat, vasárnap 3 órai kezdettel.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitja meg.

Az előbbi üzletek, dacára a nehéz megélethetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.

Belépni szándékozók üzletreszket jelezhetnek már most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső u. 5. sz. a.). Egy üzletresz heti 20 fillér befizetésre kötelez és kiki annyi üzletreszt jegez, amennyit akar. Felvételi díj üzletreszekenként, 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják és a rájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 1/10-öd részéig a szövetkezettől kölcsönre a nátra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betárlásra, é tékpaírira, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel és kiki heti beéteje arányában rész s di.

A szövetkezet elfogad betéteket is és azokat legmagasabb kamattal kifizeteti. Tőkeamatadit a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kéjük a belépni szándékozók, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Márcsich Ferenc

államilag képesített szőlész és borkészítő-kádármester.

Van szerencsém a nagydemű közönség (szőlőbirtokosok, borkereskedők) b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,

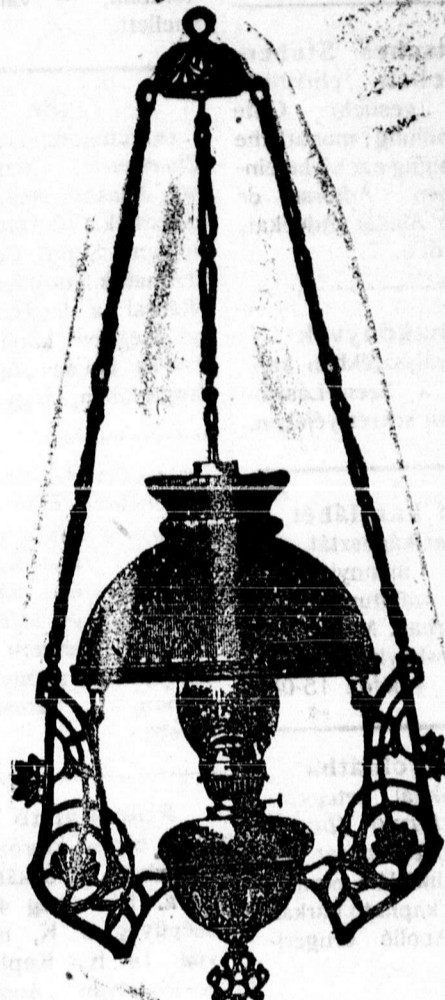
Pál-u. 3. sz. a. (Olaszi rész)

KADÁRMÜHELYT

nyitottam. Elvállalok új és ócska hordók, kádák készítését és javítását. Borkincze berendezéseket, privát borkészítést, borkerítéseket, hibás hordók p. eperálását felelősség mellett. Továbbá szőlőtelepítésknél, alany- és nemes-szőlőfajok megválasztásánál, beültetéseknel (fekvés szerin) szakszerű felvilágosításal szolgállok. Kívánatra te e megtekintés végett ki is megyek.

VIGADÓ	MA
mozgó-	Rang és mód.
színház	Hétköznap 5, szombat, vasárnap 3 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Teafőzőkészlet ezületes tálcával 40.—
- Kávéfőzőkészlet 40.—
- Feketeháves készlet ezületes tálcával 40.—
- Mosdókészlet finom majolika sz. felsz. 80.—
- Főző lábasok tűzálló 6.—
- Főző lábak tűzálló 5, 6, 7, 8, 9, 10.—
- Befőtteskészlet finom aranyozással felsz. 40.—
- Fűgőlámpa csigás felszerelve 60.—
- Falitűző ezületes aranyozással 40.—
- Ebédőkészlet sz. aranyozással 6 szom. 800.—
- Ebédőkészlet ezületes finom minátval 100 részes, trüszkőszettel együtt 600.—

Diszmiáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmiáruk, terakotta figurák, chinaezüst és alpacca ezüst áruk legnagyobb választékban.

Képeretezés, ablaküvegezés. Eladás nagyban és kicsinyben. Árak viszonteladókna is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK
üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

APOLLÓ	MA
mozgó-	A vörös kérdőjel.
színház	Hétköznap 5, szombat, vasárnap 3 órai kezdettel.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Leghisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Orvos
keres butorozott szobát előszobával, lehetőleg a központban. Ajánlatot a Hegedűs Hirlapirodába.

Deutsches Stuben mädchen christlich, wird gesucht Gute Behandlung; monatliche Bezahlung nach Übereinkommen. Adresse dr Krüger Aladár Advokat, Szalárdi u. 7.

Imakönyvek
nagy választékban kaphatók a Szent-László-templom sekrestyéjében.

Téli karalábét
és olasz-káposztát nagyobb mennyiségben házhoz szállítunk maximális áron. Megrendelhető Moskovits Adolf és Flaimál. Telefon 15-08.

Spanyolnátha
jáványoknál betegsorbákban **lenyó (borovicska) szobailat** kitűnő dezinficáló permetező szer kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Pekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Tyúkszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyúkszem, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-utca 7-B.

Salétrom-só!
Sonka- és huspácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógyszertárban, — városháza mellett.

Likőr
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentlák. Törköly, Szilvórum, Seprő, Cognac-klonatok használati utatással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogériájában, Nagyvárad.

Ne dobja ki pénzét a ruháért, mert a kiadóknak bevált ruhafestékekkel régi ruhadarókat **olcsó** pénzért házilag festhet. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárban, a városháza mellett.

Poloskairtó
Moxin biztos, kipróbált, megbízható poloskákirtósára. Kis üveg 4 K, középvég 8 K, nagy vég 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-utca 7-B.

Kérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korema, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradnál cégnél nyerhető

Fényképészeti
eszközök, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-utca 7-B.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű főzőszalon

NAGYVÁRAD,
Fagy Sándor-u. 1.
Parkszálloda épületében
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A szilvligeti-színház művésznőinek egyedüli főzőszállítója.

Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrovidebb idő alatt elkészítetnek.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.

Telefon 1000. Telefon 1000.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezetékszerelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kérekpár-, gramofonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

CIPÉSZEKNEK!

1 kgr. la. buzaesiriz	— — —	K 19-60
1 kgr. la. buzaesiriz	— — —	K 39-20
1 kgr. la. folyékony csiriz	— — —	K 8-—
1 kgr. la. faszeg 2-15 sz.	— — —	K 8-—
1 drb brassói talpráspoly	— — —	K 3-80
1 drb brassói kireszelő	— — —	K 3-30
1 készl. bőrtalpvédő	— — —	K 2-50
1 drb. vaskapta	— — —	K 12-80
1 készl. acél talpvédő	— — —	K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	— — —	K 6-80
ugyanaz zsákvételnél	— — —	K 6-25

SZERELŐKNEK!

Bőrtársa vízvezeték csaphoz		
100 drb 1/2 csaphoz	— — —	K 4-80
100 drb 3/4 "	— — —	K 6-80
100 drb 1 1/4 "	— — —	K 9-60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este kitűnő színházi vaasorát szolgállok fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb áron kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.